

ΕΛΕΤΟ – ΑΣΠΡΗ ΛΕΞΗ

Σεμινάριο

«Ορολογία και Μετάφραση»

Ιανουάριος – Ιούνιος 2009

ΜΕΡΟΣ Α

Οι αρχές της Ορολογίας και η εφαρμογή τους στην ελληνική γλώσσα

Εκπαιδευτής: Κώστας Βαλεοντής

Περιεχόμενα

Μάθημα 1

- 1 Αντικείμενα, αντιληπτές ή συλληπτές οντότητες του κόσμου μας
Ορισμοί
Ερμηνεία του «αντικειμένου»
Παραδείγματα «αντικειμένων»
Παραδείγματα «θεματικών πεδίων»
Ερμηνεία της «ειδικής γλώσσας»
Παραδείγματα «είδων γλωσσικών μέσων έκφρασης»
  - 2 Έννοιες, νοητικοί αντιπρόσωποι των αντικειμένων
  - 2.1 Τα χαρακτηριστικά και η έννοια
Ορισμοί
Ερμηνεία του «χαρακτηριστικού»
Παραδείγματα – «χαρακτηριστικά» αντικειμένων
Παραδείγματα – «χαρακτηριστικά» συνόλων αντικειμένων
Ερμηνεία της «έννοιας»
  - 2.2 Πλάτος της έννοιας – Τύποι εννοιών
Ορισμοί
Ερμηνεία του «πλάτους» μιας έννοιας
Παραδείγματα «πλάτους»
Ερμηνεία των «ατομικών» και «γενικών» εννοιών
Παραδείγματα «ατομικών εννοιών» και «γενικών εννοιών»
Εφαρμογή σε δείγμα γλωσσικής επικοινωνίας
Ανάλυση εννοιακού περιεχομένου
  - 2.3 Τύποι χαρακτηριστικού – Βάθος των εννοιών
Ορισμοί
Ερμηνεία του «τύπου χαρακτηριστικού»
Παραδείγματα «τύπων χαρακτηριστικού»
Ερμηνεία των «ουσιωδών» και των «διακριτικών» χαρακτηριστικών
Παραδείγματα «ουσιωδών χαρακτηριστικών»
Ερμηνεία του «βάθους» μιας έννοιας
- Ακρώνυμα, αρκτικόλεξα και λοιπές συντομομορφές
Παραπομπές
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α Κωδικαριθμικό Ελληνο-αγγλο-γαλλικό Γλωσσάριο
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β Αλφαβητικό Ελληνο-αγγλο-γαλλικό Γλωσσάριο

Μάθημα 2

- 2.4 Σχέσεις μεταξύ των εννοιών
  - Ορισμοί
  - Ερμηνεία των «σχέσεων» μεταξύ δύο εννοιών
  - Ιεραρχικές σχέσεις
  - Παραδείγματα ειδογονικής σχέσης
  - Παραδείγματα μεριστικής σχέσης
  - Συσχετικές σχέσεις, πραγματολογικές σχέσεις
- 2.5 Συστήματα εννοιών
  - Ορισμοί
  - Ερμηνεία των «συστημάτων εννοιών»
  - Τύποι συστημάτων εννοιών
  - Ανάπτυξη συστημάτων εννοιών
  - Παράσταση των σχέσεων μεταξύ των εννοιών στα συστήματα εννοιών
  - Παραδείγματα συστημάτων εννοιών

Μάθημα 3

- 3 Ορισμοί, παραστατικές περιγραφές των εννοιών
- 3.1 Φύση των ορισμών
  - Ορισμοί
- 3.2 Τύποι ορισμών
  - Ορισμοί
  - Εντατικοί ορισμοί
  - Εκτατικοί ορισμοί
- 3.3 Γραφή των ορισμών
  - 3.3.1 Αρχές για τη γραφή των ορισμών
  - 3.3.2 Η συστημική φύση των ορισμών
  - 3.3.3 Η λακωνικότητα των ορισμών
  - 3.3.4 Ένδειξη του θεματικού πεδίου
  - 3.3.5 Αρχή της υποκατάστασης
- 3.4 Ελαττωματικοί ορισμοί
  - 3.4.1 Κυκλικοί ορισμοί
  - 3.4.2 Ελλιπείς ορισμοί
  - 3.4.3 Αρνητικοί ορισμοί
- 3.5 Σημειώσεις
- 3.6 Γραφικές παραστάσεις

Μάθημα 4

- 4 Κατασημάνσεις, παραστατικοί αντιπρόσωποι των εννοιών
- 4.1 Φύση και τύποι των κατασημάνσεων
  - Ορισμοί
  - Ερμηνεία της «κατασήμανσης»
  - Ανάλυση της «Ορολογίας»
  - Οι «πρωταγωνιστές της γνώσης»
- 4.2 Όροι
  - Ορισμοί
  - Ποια ανάγκη καλύπτει η χρήση συντομομορφών
  - Τα ελληνικά αρκτικόλεξα και ακρώνυμα
- 4.2.1 Σχέσεις όρων ή κατασημάνσεων και εννοιών
  - Ορισμοί

Εννοιοδιάγραμμα και παραδείγματα των σχέσεων μεταξύ κατασημάνσεων ή μεταξύ κατασημάνσεων και εννοιών

- 4.3 Σχηματισμός των όρων – Αρχές σχηματισμού όρων
- 4.3.1 Διαφάνεια
- 4.3.2 Συνέπεια
- 4.3.3 Γλωσσική καταλληλότητα
- 4.3.4 Γλωσσική οικονομία
- 4.3.5 Παραγωγικότητα και συνθετικότητα
- 4.3.6 Γλωσσική ορθότητα
- 4.3.7 Γλωσσική εντοπιότητα
- 4.4 Ονόματα
- 4.5 Σύμβολα

Μάθημα 5

- 5 Ορολογική εργασία και ορολογικά προϊόντα
- 5.1 Ορολογική εργασία
- Ορισμοί
- 5.2 Ορολογικά προϊόντα και ορολογικά δεδομένα
- Ορισμοί
- 6 Τυποποίηση και Ορολογία
- 6.1 Η σημασία των όρων στην τυποποίηση
- 6.2 Διαβάθμιση αποδεκτότητας όρων – Αποδοκιμασία των όρων
- 6.3 Εναρμόνιση εννοιών και όρων
- 6.4 Μεταγραφή και μεταγραμματισμός
- 7 Μηχανισμοί σχηματισμού όρων
- 7.1 Γενικά
- Ορισμοί
- 7.2 Μηχανισμοί σχηματισμού ελληνικών όρων
- 7.2.1 Δημιουργία νέων μορφών (νεσόρων)
- 7.2.2 Χρήση υπαρχουσών μορφών
- 7.2.3 Διαγλωσσικός δανεισμός
- 7.3 Η δημιουργία ιδιώνυμου
- 7.4 Ο «Αναλογικός Κανόνας» της ονοματοδοσίας
- Παραδείγματα εφαρμογής του Αναλογικού Κανόνα:

Μάθημα 6

- 8 Ανάλυση των όρων
- 8.1 Ορισμοί
- Το εννοιοδιάγραμμα του οροστοιχείου και των ειδών του
- 8.2 Η θέση του όρου στις μονάδες του προφορικού και γραπτού λόγου
- 8.3 Ο σύμπλοκος όρος στο Ορολόγιο ενός θεματικού πεδίου
- Το προσδιοριζόμενο συνθετικό του τηλεπικοινωνιακού σύμπλοκου μονολέκτου
- Το προσδιοριζόμενο συνθετικό του τηλεπικοινωνιακού πολυλέκτου
- Το προσδιοριστικό συνθετικό του τηλεπικοινωνιακού σύμπλοκου μονολέκτου
- Το προσδιοριστικό συνθετικό του τηλεπικοινωνιακού πολυλέκτου
- 8.4 Η χρήση της Γενικής ως προσδιοριστικού συνθετικού των σύμπλοκων όρων
- Χρήση της σύναρθρης Γενικής στην Ορολογία
- Το πρόβλημα της ορογραφικής ακολουθίας Γενικών
- 8.5 Φύλλο Ανάλυσης Όρου